

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

Egyesült „Felső Torontál“ és „Kikindai Közlöny“.

P O L I T I K A I L A P.

Megjelenik hétfőn, szerdán, pénteken és vasárnap.

A katolikus autonomia.

Nagy-Kikinda, 1897. nov. hó 8.

Vaszary Kolos hercegprímás folyó évi november 11-re hívta össze első ülésre a megválasztott katolikus autonómiai képviselőket. Eddig hat egyházmegye kivételével be vannak jelölve a kongresszusi képviselők. Miként tudjuk, a kormány teljesen semleges álláspontra helyezkedett a kongresszusi választásokkal szemben, amelyeket a szabályzat értelmében a plébániákon vezettek és intéztek. Ez lehet az oka annak, hogy a kongresszusi képviselők többsége a néppárttal rokonszenvező körökből került ki és sikerült a plébánosoknak egy nagy csapat „homo novus“-t, névtelen embert szerephez juttatni. Ezek többnyire papi intézeteknél vagy urodalmaknál alkalmazott tanárok, tanítók és tisztviselők. Majdnem az összes kibukott néppárti ellenjelöltet behozták a múlt országgyűlési választásokból.

Persze a megválasztott néppárti országgyűlési képviselők sem maradtak ki, majdnem valamennyien bekerültek a kongresszusra. Annyi bizonyos, hogy nagyon rövid azon kongresszusi képviselők névsora, kik hazánk közéletében eddig is jelentékeny szerepet vittek. Akár a tíz ujjunkon elszámolhatjuk az országos notabilitásokat.

A kongresszus képe tehát erősen klerikális. A néppárti elem van túlsúlyban, majd az egyházpolitikai ellenzéki pártok tagjai jönnek fajsúlyuk szerint, persze az Apponyi Albert gr. és Ugron Gábor szellemi vezérlete alatti pártáryalatoknak legtöbb igényük lehet ebben a testületben a néppártiak után. A liberálisok elenyésző kisebbségben vannak. A néppárti lapok most gúnyosan azt irogatják, hogy hát nem Bánffy Dezső báró csinálta ám a kongresszusi választásokat, ez a nagy néppárt-irtó. Aztán szemforgató, ájtatos képpel hozzá teszik, hogy hát „mi“ — már mint a néppártiak — „lettünk volna többségben az országgyűlési választásokon is, ha a népakarat szabad megnyilatkozását a kormányhatalom meg nem akadályozta volna.“ Pro memoria meg kell jegyeznünk, hogy a néppárt össze-vissza alig hatvan jelöltet kandidált az országgyűlési választásokon, tehát a legkedvezőbb esetben sem juthatott volna nagyobb szerephez, mint egy középnagy-ságú ellenzéki párt. még ha az összes jelöltjeit megválasztják is. Ami pedig a kormány erőszakoskodását illeti, épen a néppárt az, a melynek nem illik panaszkodni, mivel jelöltjeinek egyharmadát, sőt valamivel többet beválasztatott tehát többet, mint kellene. Ezzel az aránnyal a többi ellenzéki pártok alig ha dicsekedhetnek.

Hogy pedig a néppárti és klerikális velleitások jutottak többségre a katolikus kongresszuson, annak jó rész-

ben oka a plébánosok által vezetett választó-összeíró küldöttségek botrányos, hallatlan részrehajlása, mely a legképtelenebb visszaélésekben nyilvánult, a melyre eddig példa sem volt hazánk alkotmányos történetében. A papok által vezetett legközönségesebb pórnépet mind egy szálig felvették a választók lajstrómába, míg ellenben a szellemileg kissé függetlenebb gondolkozású választókat, főként a liberálisokat, kihagyták abból sőt még a felszólamlásaikat is sutba vették. A fővárosban megtörtént, hogy közismeretű, régi katolikus uri családok tagjaitól az összeíró küldöttségek keresztelő levelek házassági bizonyítványok bemutatását követelték. Mindent elkövettek, hogy a liberális érzelmű választóknak elvegyék a kedvét, ami anynyiban sikerült is, hogy szelidebb érzésű ember elkerülte ezeket a katolikus mozgalmakat és félreállott. Így aztán az egész ügy a papság és a befolyása alatt álló elemek zsákmánya lett.

De bezzeg ezek lennének ugyanazok, kik most a kálvinista Bánffy Dezső bárót okozták azért is, ha a liberális elemek többséghez juthattak volna, mert hát a néppárti felfogás szerint ez csak a kormány illetéktelen befolyása révén történhetett volna meg.

No hát a kormány épenséggel nem avatkozott a választásokba és ezt igen bölcsen is cselekedte. Mert ezáltal egyszerűen teljes pártatlanságát akarta megmutatni, mivel a katolikus kongresszust a katolikus egyház belső ügyének tekintik, a melyet pártpolitikai tekintetek mellőzésével kell kezelni; de másrésről ezen semleges magatartása által a katolikus kongresszusra vonatkozólag minden felelősséget magáról elhárított.

A kormány ebben az ügyben nem tett egyebet, minthogy az illetékes helyen kifejezett kívánságnak engedve, a legfelső helyen a katolikus autonomia szervezésére vonatkozó királyi engedélyt kieszközölte, aztán félreállott, nagyvíván, hogy a katolikusok maguk csinálják meg önkormányzatukat. Már most ha sikerült az autonómiát létrehozni, hát úgy ahogy ez a kongresszus többségének és a püspöki karnak érdeme lesz. Ha ellenben az egész mozgalom zátonyra jut, ezért a kormányt senki sem okozhatja, legfeljebb azok, kik a saját hibájukért a felelősséget mindig másra akarják áthárítani.

Mi jóslatokba nem bocsátkozunk és türelemmel elvárhatjuk a kongresszus eredményét. Miként minden alkotmányos intézmény kezdeményezésének, életbeléptetésének és fejlesztésének szószólói, nagy örömmel üdvözlőnénk a napot, midőn a katolikus önkormányzat létrejönne és ezután a katolikus egyházi ügyeket is a szabad polgárok alkotmányos befolyása mellett intézhetnék. Ez kétségtől hasznára lenne első sor-

ban magának az egyháznak, mivel a világi elem érdeklődését a katolikus autonomia révén megnyernénk és biztosítanánk. A protestánsok hitbuzgóságának és páratlan áldozatkészségének okait épen ebben az ő szabad alkotmányos egyházkormányzatukban kell keresni. Ez uton felkeltették az általános érdeklődést az egyházi ügyek előmozdítása iránti részvételre. Már most az tisztán a kongresszus eredményétől, illetőleg az autonomia szervezetétől fog függni.

A katolikus kongresszus összehívása alkalmával úgy a kormány, mint főkép a hercegprímás és utána az összes püspökök főpásztori körleveleikben kifejtették a katolikus autonomia hatáskörét. Ez körülbelül abban kulminál, hogy a püspököknek és apostoli királynak fenntartott hatósági kört az önkormányzat keretébe bevonni nem lehet. Az előbbi az egyház szervezete, az utóbbi pedig a magyar államhatalomnak a katolikus egyházzal szemben évszázadokon keresztül kifejlődött szoros viszonya nem engedi meg. De nem áll érdekében a katolikus egyháznak sem, hogy ezt a viszonyt most feldulja, valamint nincs is szükség arra, hogy ingerenciát gyakoroljon az önkormányzat ezekre a hatáskörökre, a melyek a királyt és a püspöki kart megilletik, annál kevésbé, mert a katolikus önkormányzati tevékenységnek tágas tere nyílik a hitközségi, az egyházmegyei életben, a plébániái gazdaságok rendezése, a papi jövedelmek szabályozása, biztosítása, a templomok jókarban tartása, az istentisztelet emelése, a közjótékonyosság, főként a katolikus népiskolák, oktatás, nevelés stb. ügy körül.

Azt hisszük, hogy a püspöki kar és az államhatalom képviselője, a kormány elég erélylyel és tekintélylyel bír arra, hogy az autonómiai szervezkedést a kellő határok közé fogja szorítani. A püspöki kar helyzete annyival is meg van könnyítve, mivel a kongresszuson engedelmes papi párti többségre támaszkodhatik. A kormány pedig élhet a „veto“-joggal, mely őt az autonómiai szabályzat legfelsőbb szentesítése körül megilleti. R.

H I R E K.

Nagy-Kikinda, 1897. szept. hó 8.

Miniszteri kiküldött. A vallás- és közoktatásügyi kir. miniszter az Országos Közoktatási Tanács szabályzatának 20 §-a alapján Pap Géza tanácsstagot a nagybecskereki közs. gimnáziumhoz a magyar nyelvi, történelmi és földrajzi tanítás megfigyelése végett az 1897/98 tanév tartamára kiterjesztő hatálylyal kiküldötte.

Helybeli fiatalság f. hó 27-én a „Nemzeti szálló“-ban fényes táncestélyt szándékozik rendezni. Az estély iránt már most élénk az érdeklődés a fiatal leányok között.

Szerb szocialista mozgalom. Bács és Torontál megyében — mint onnan írják

a szocializmus annyira elharapódzott, hogy az ottani szocialisták elveik terjesztése céljából egy szerb nyelvű politikai lapot indítanak. Az új lap Adán fog lehetni egyszer megjelenő s szerkesztője Radujkov Mikó, ismert szerb szocialista agitátor lesz. A délvideki szocialisták egy nagy gyűlés összehívását is tervezik, amelyre több belgrádi és budapesti szocialista vezért is meghívják.

Milyen idő lesz november és decemberben? Falbe két óra is megtette jóslatait: November hónap első harmadában aránylag elég meleg lesz az időjárás és esőre is van kilátás. A hó második harmadában azonban egyszerre nagyot fordul az idő. Sok hóesésre nagy hideg fog következni. A harmadik harmadban enyhe lesz az idő, bár néha akkor is lesz hóesés. — December hava nagy hideggel kezdődik. A hónap első harmada száraz lesz. Azután melege, esőre változik az idő, de ez muló lesz. Ugyane jelenségek mutatkoznak a harmadik harmadban is. Hóesés ritkán lesz és csak a december 23-iki kritikusan nap után válik valamivel erősebbé.

A sertésvész orvossága. Nagyon fontos dolgot jelent a következő értesítés: Miután az állami bakteriológiai intézetben végzett vizsgálatok megállapították, hogy a betegségen átesett sertések vérsavója az egészséges sertéseket fertőzés ellen megvédi, a földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy az új védőoltási módszerrel az országban nagyobb arányú kísérletek történjenek és nyolc állami állatorvost külön is megbízott a kísérletekkel. A beérkezett jelentések szerint — eltekintve a magánosok részéről sokkal nagyobb számban végzett ojtásoktól — eddig 43 községben 9008 sertést ojtottak be. Az eseteknek felében már az eredményről is beszámoltak és észert az esetek többségében a beoltott sertések között a vész nem lépett föl, vagy csak kevés elhullást okozott. Tekintettel ezekre az eredményre, a miniszter intézkedett az iránt, hogy a főváros X. kerületének alkalmas helyén a sertésvészből főlggygult sertések tartassanak. Ezekből szükség esetén naponként 500 sertés ojtására lehetne ojtóanyagot előállítani és azt méltányos áron a gazdáknak szétküldeni. A miniszter egyidejűleg az Erdélyi Gazdasági Egyesületnek, amely Kolozsvárott hasonló telepet állított föl, pénzsegélyt utalványozott.

Reformok a postatakarékpénztárnál. A postatakarékpénztár intézményének keretében bizonyos reformok vannak előkészületben, a melynek az a célja, hogy a cheque-forgalom kiterjesztésük és az egész kezelést könnyebb, lehetőleg kereskedelmi alapon újraszervezzék. A postatakarékpénztár igazgatósága erre vonatkozólag tanácsot kért a kereskedelmi- és iparkamaráktól s ezeknek véleményadása alapján most megfontolás tárgyává teszi a cheque és clearing forgalom kiterjesztése érdekében a 100 forintos alapbetétnek 50 forintra való leszállítását, másrészt a takarékpénztári forgalom megkönnyítését olyképen, hogy a nagyobb vidéki városok postahivatalait kifizetések eszközzésére is is följogosítanak és egyáltalán az egész eljárásban a kereskedelemben szokásos gyors lebonyolítását léptetnek életbe.

Lelketlen fiu. Pisztój Kriják ó-bébai földmives a minap fiával, Vászával, a buza elosztás fölött összeperelt. A különben is indulatos fiut annyira elragadta a dühe, hogy egy lapáttal öreg édes apját kegyetlenül elverte. Az öreg sérülései súlyosak.

Vésés az utcasarokon. Karlován a mult héten egyik este véres verekedés történt az utca sarkon a legények között. Szerb szokás szerint, legények, lányok este felé összejöttek hancurozni mulatni a sarokra. Szubaticski Rada, Sztanátjev Száva és Szvetelík fiatal legények leány miatt összevették a két Jelity fiúval Milánnal és Szredjeval. A verekedés valóságos utcai harcá fejlődött. Legények, lányok részt vettek benne, miközben Szubaticski Rada és két társa kést rántottak és a két Jelity fiut úgy összeszúrták, hogy úgy vitték el őket a hely színéről. Szontágh vizsgáló bíró a vizsgálat megejtése végett Karlovára kirándult.

Közönség köréből.
Búcsuszo.
Mindazon jó barátainknak és jó ismerőseimnek, kiktől Nagy-Bányára történt áthelyesztésem folytán, személyesen el nem búcsúzhatom ez uton mondek szívélyes Isten hozzátot.
N.-Kikindán 1897. nov. hó 5-én.
Dr. Kaplány Antal,
gimn. tanár.

A „Kiadói Nyomdában“ több szedő azonnal felvételik.
Felelős szerkesztő és fapulatjados: DR. KISS KÁROLY.

14487 sz. tkvi 1897.
Arverési kirdetmény,
A nkikindai kir. tszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a magyar kir. államkincstár végrehajtónak Berbakov Nova karlovai lakos végrehajtást szenvedett e leni 379 frt 72 kr. tőke és jár kielégítése miatti ügyében a területén a karovai 1574 szijkvben A I 1617/19, 2877 c e 273, 3280 49, 3282/107 hrsz. a foglalt überlandi lis birtok a magyar jelzalog hitelbank javára C 1—4 sorsz. alatt bejegyzett zálogjogok épségben hagyása mellett 467 forint kikiáltási áron Karlován a község házáánál 1897. évi december hó 21-ik napján délelött 10 órakor bir. végrehajtási árverés alá fog bocsájtani és a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy ovadéklépes értékpapirban a kiküldött kezehez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni 650 1—1
N.-Kikindán, a kir. tszék, mint tkvi hatóságnál 1897 évi szept. hó 29 én.
Dr. Szendrődy, kir. tszéki bíró.

14486 szám tkvi. 897.
Arveresi hirdetmény.
A nkikindai kir. tszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak Dragulov György Dragulov Szaveta, Draomir Vlada karlovai lakos végrehajtást szenvedett elleni 609 frt 63 kr. tőke s jár kielégítése miatti ügyében a területén Karlova községben fekvő, a karlovai 586 szijkvben A I 823 hrsz. 123 ó. isz. a foglalt ház és udvar 160 frt egy a karlovai 1814 szijkvben A I 2877/15 b, 2877/16 a, 2877/186, 2877/187, 2877/136, és 3286/12 b hrsz. a foglalt überlandi birtok 286 frt és az ugyanazon tjkvben A II 2877/112 b hrsz. a foglalt überlandi birtok 31 frt kikiáltási áron még pedig az 1814 szijkvben foglalt ingatlanok a magyar jelzalog-hitelbank javára C. 1—4 és 6 sorsz. a bekebelezés zálog jogok épségben hagyása mellett Karlován a község házáánál 1897. évi december hó 28-ik napján délelött 10 órakor birói végrehajtási árverés alá fog bocsájtani és a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át vagy ovadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezehez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.
N.-Kikindán, 1897 évi szept. hó 29-én. A kir. tszék mint tkvi hatóságnál. 653 1—1
Dr. Szendrődy, kir. tszék bíró.

1781 szám végh. 1897.
Arverési hirdetmény.
Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a nagy-kikindai kir. járásbírótság 2073 p. 1897 sz. végzése által Rosz Alajos szegedi lakos végrehajtó javára Veszelinovits Kathalin n.-kikindai lakos ellen 22 frt 68 kr hátraékos tőke s jár erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságnál le és felül foglalt és 442 frtra becsült különféle szobatorok és egyéb álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Mely árverésnek a nkikindai kir. bíróság 15936 polgári 897 sz. kikiáltást tartalmazó végzése folytán a helyszínen, vagyis NKikindán alperes lakásán leendő eszközzésére 1897 év november hó 16 ik d. u. 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg,

hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladotni fognak.
Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. 661 1—1
Kelt N.-Kikindán, 1897 évi november hó 2-án.
Várnay, kir. bir. végrehajtó

16355 sz. tkvi 1897
Arverési hirdetmény.
A nagy-kikindai kir. tszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az első nkikindai takarékpénztár végrehajtónak Pajdak Emil s neje végrehajtást szenvedett elleni 170frt tőke és jár. kielégítése miatti ügyében a nkikindai 9219 sz. tjkvben A I 1 sor 2639 b hr. 822 íisz ingatlan 1000 frt kikiáltási áron a kir. tszék árverési termében 1897 évi január hó 12-ik napján d. e. 10 órakor bir. végrehajtási árverés alá fog bocsájtani és a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 20% készpénzben vagy ovadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezehez letenni vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.
N.-Kikindán, 1897. évi okt. hó 14-én.
A kir. tszék mint tkvi hatóság
659 1—1 Orosz, kir. tszéki bíró

Egyedül valódi angol csodabalszam
(Tinctura balsamica)
THIERRY A.,
Prograda, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
Órangyal gyógyszerárúból és gyógyszerészeti készítmények gyárából.

Hogymindentévedés elkerülve legyen ezentul ezen hatóságilag bejegyzett védőjegyet használok
Köszegészségügyileg megvizsgálták és véleményüket mondották róla. A legrégibb, leghatásosabbnak bizonyult és legolcsóbb népies házi-szer, mely el mell- és tüdőfájalmakat onyhitl atb. a belsőleg és külsőleg alkalmazható.

Valódiságának jelöl minden üveg egy ezüst hű elylvel van ellátva, melyen ógalm Thierry Adolf, gyógyszerárú az „Órangyalhoz“ van bevéve. Minden balszámot, mely nem a fenti záldányomása védőjeggyel van ellátva, utasítsanak vissza, mint hamisítást és utanzatot, mennél olcsóbb, annál értéktelenebb. Tehát mindig pontosan figyeljünk az itt látható zöld védőjegyre. Egyedül valódi balszámom hamisított és utanzót, valamint értéktelen utanzotok, melyek a közönség megtévesztésére más balszámokkal vannak ellátva, elárúsított, általam a védőjegy törvény alapján törvényesen lesd üldözve. Hol balszámom részére nincsen rakár, rendelkezjenek közvetlenül ezen a címen: Thierry A., Órangyal gyógyszerárúknak Prograda, Rohitsch-Sauerbrunn mellett. 12 kis vagy 3 duplatveg ára Magyarország és Ausztria bármely postahelyére 4 koronába kerül, Brazília és Hercegovinába 12 kis vagy 6 duplatveg ára 4 korona 60 fillér. 12 kis vagy 6 duplatvegnek kevesebbet nem küldök. Széjjelküldés csak a pénz előzetes beküldés vagy utánvételel mellett.

Mindenkor figyelemmel legyünk a zöld védőjegyre, melylyel a valódiság jelöl minden üveg el van látva.

Schutzengel Apotheke
A valódi angol csodakenőcs
ereje és hatása.
Ezen kenőccsel egy 14 óra gyögyithatatlannak tartott csontszem teljesen meggyógyított. Ujában pedig egy 22 éves néhez rákserű haj megorvosoltott. Az angol csodakenőcs, mely a legsúlyosabb és idült bajoknál a szenvedő emberiségnek a legjobb eredményel használ szer. A sebek gyógyítása, ugyszintén a fájdalom enyhítésében felülmulhatlan; — fülkórószt a piros róza gósa csatfokában létező csodaszertü gyógyesd, ésszekétkétsben rendkívül gyögyhatasok mint kitűnőek dísmert más anyagokkal, képez. Az angol csodakenőcs használható:
A gyermekágyasok mellbajánál, tejgyümölcsénél, mellkeményedésnél, orbánc, mindenemű érelmek, láb- vagy csontsebesülések, sebek, gonyedtség, degadt lábak, söt csontszu ellen; ütés-, szurás-, lö-, vágás- és zuzódási sebek ellen. Használható minden idegen részek u. m. füveg-, faszálka, homok, szilánk és tüskék eltávolítására. Mindennemű dagadt, kinővés, pokolyar, újjaképződés, söt rákbetegség ellen, szemölcsök, körömdagadt, hólyag- és fel-dőrszölt lábak gyógyítására. Mindennemű égés sebek, fagyott testrészek, betegeknél hosszabb tekvés által támadt sebek, nyakdagadt, vértörködés, fülzugás és a gyermekek-nél előforduló kiscsodesések ellen stb.

Az angol csodakenőcs minél régtbb, annál kitűnőbb hatásában.
Igen ajánlatos ezen egyedül álló szerből elővigyáztatápen minden csalátnál készletben tartani.
Két doboznál kevesebb nem küldök; a széküldés kizárólag az üszeg előleges beküldése vagy pedig utánvéttel eszközöltatik, 2 tégely, csomagolás, szállítólevél és bormentes megküldésével 3 korona és 40 fillér.

Számos bizonyítvány áll rendelkezésre.
Figyelemztetek mindenkit a hatástalan hamisítványok megvételétől, s kérem szigoruan arra ügyelni, hogy minden tégelyen a fenti védjegy és cögnek „Az Órangyal gyógyszerárúknak“ Progradában beleögetve kell lennie és minden tégelynek egy használati utasításba kell beosomagolva lenni és fent látható védjegygyel valódi angol csodakenőcsöm hamisított és utanzói, a védjegy-törvény értelmében szigoruan üldözötnök, éppugy ezen hamisítványok terjesztői.
Egyedül beszerzési forrás:
Órangyal-gyógytár, Thierry A.
Progradában Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
Ektár a legtebb gyógyszerárúban, hol rakár nincstessék a megrendelést közvetlenül „Az Órangyal gyógyszerárúknak“ THIERRY ADOLF Progradában, Rohitsch-Sauerbrunn mellett címenál. — Az osztrák-magyar védjegy lajstrom-száma: 4524.